

Harri Hietala – Keijo Kaivanto

TYÖSOPIMUS JA JOHTAJASOPIMUS

Alma Talent
2017 Helsinki

Tilaa Työsopimus ja johtajasopimus Alma Talent Shopista: shop.almatalent.fi

6., uudistettu painos

Copyright © 2017 Alma Talent Oy ja tekijät
Yhteistyössä Lakimiesliiton Kustannus

ISBN 978-952-14-3263-7

ISBN 978-952-14-3264-4 (verkkokirja)

Kansi: Sirpa Puntti

Taitto: Marja-Leena Saari

Paino: BALTO print 2017 Liettua

Anna palautetta kirjasta: protoimitus@almamedia.fi

SISÄLLYS

	Esipuhe kuudenteen, uudistettuun painokseen	5
1	Johdanto	13
	1.1 Työsuhde – sopimussuhde	13
	1.1.1 Työsopimus	13
	1.1.2 Työsuhde	14
	1.1.3 Toimitusjohtaja	14
	1.1.4 Talkootyö	15
	1.1.5 Yrittäjä	15
	1.1.6 Myyntimies ja kauppaedustaja	16
	1.1.7 Epätyypilliset työsuhteet	16
	1.1.8 Toimihenkilöt ja ylemmät toimihenkilöt	16
	1.1.9 Johtajasopimus	16
	1.1.10 Sopimussuhteen määrittäminen	17
	1.2 Työsopimus on kokonaisuus	20
	1.3 Toimitusjohtajasopimukseen sovellettavat säännökset ...	20
	1.4 Työsuhteen ja toimitussuhteen elinkaari	21
	1.4.1 Työhönotto	22
	1.4.2 Työsopimuksen solmiminen	23
	1.4.3 Työsopimuksen pitäminen ajan tasalla	23
	1.4.4 Työsuhteen päättymisen	24
	1.5 Johtajasopimuksen elinkaari	25
	1.6 Toimiva työsuhteet ja johtajasopimus	26
2	Työsuhteen sääntely	28
	2.1 Työsuhteen normit ja etusijajärjestys	28
	2.2 Pakottavat lainsäädännöt	29
	2.3 Työehtosopimus	29
	2.3.1 Yleisiä periaatteita	29
	2.3.2 Työehtosopimuslain nojalla noudatettavan työehtosopimuksen normit	30
	2.3.3 Yleissitovan työehtosopimuksen määräykset	30
	2.3.4 Työehtosopimuksen määräykset, joista voidaan poiketa työsuhteiden	31

2.3.5	Työehtosopimusten ja suositusten vaikutus työ- ja johtajasopimusten laadintaan	32
2.3.6	Työehtosopimuksen mukainen paikallinen sopiminen.	33
2.4	Työsäännöt ja vastaavat yhteistoimintasopimukset sekä muu yrityskohtainen sopiminen	35
2.4.1	Yrityskohtainen tai paikallinen sopiminen	35
2.4.2	Työsopimuksen asema	35
2.4.3	Työsäännöt	36
2.4.4	Yhteistoimintamenettely	36
2.4.5	Keskimääräisistä työajoista sopiminen järjestäytymättömissä yrityksissä	37
2.5	Työsopimuksen ehdot ja sopimuksen veroiset käytännöt .	37
2.6	Tahdonvaltaiset lainsäännökset	38
2.7	Tavanomaisen oikeuden normit	38
2.8	Työnantajan käskyt ja määräykset.	39
2.9	Tulkintaperiaatteet ja niiden merkitys työ sopimusta solmittaessa ja työsuhteen aikana	41
2.9.1	Edullisemmuussääntö.	41
2.9.2	Työntekijän suojeluperiaate	43
2.9.3	Työnantajan tulkintaetuoikeus	43
2.9.4	Yksipuolinen työsuhteen ehtojen muuttamiskielto	44
2.9.5	Aikaprioriteetti	44
2.9.6	Kohtuullisuusperiaate.	44
2.10	Tulkintaerimielisyyksien ratkaiseminen.	45
3	Sopimusta tehtäessä huomioitavia seikkoja	47
3.1	Sopimuksen kesto aika	47
3.1.1	Toistaiseksi voimassaoleva – määräaikainen työ sopimus	47
3.1.2	Määräaikaisen työ sopimuksen edellyttämä perusteltu syy	49
3.1.3	Toimitusjohtajasopimuksen kesto aika	55
3.1.4	Muut johtajasopimukset	56
3.2	Työsopimuksen ja johtajasopimuksen muoto	56
3.2.1	Yleissäännös.	56
3.2.2	Suullinen sopimus.	57
3.2.3	Kirjallinen tai sähköinen sopimus.	57
3.2.4	Selvitys työnteon keskeisistä ehdoista.	58

3.3	Palkka.....	59
3.3.1	Palkan määräytymisperuste.....	59
3.3.2	Palkan maksuaika ja -kausi.....	59
3.3.3	Vähimmäispalkka työehtosopimuksen puuttuessa .	60
3.4	Koeaika.....	61
3.4.1	Koeaika toistaiseksi voimassa olevassa sopimuksessa.....	61
3.4.2	Koeaika määräaikaisessa sopimuksessa.....	62
3.4.3	Koeaika toimitusjohtajasopimuksessa.....	63
3.4.4	Työsopimuksen purkaminen koeaikana.....	63
3.4.5	Työsuhteen sisäinen koeaika.....	64
3.5	Kilpailukieltosopimus.....	65
3.6	Vähimmäispalveluaikaa koskeva sopimus.....	67
3.7	Rekrytointi- ja houkuttelukielto.....	68
4	Erityistilanteita.....	69
4.1	Vajaavaltaisen työsopimus.....	69
4.1.1	Alaikäisen oikeus tehdä työsopimus.....	69
4.1.2	Osittain tai kokonaan vajaavaltaiseksi julistetun henkilön työsopimus.....	70
4.1.3	Työsopimuksen pätemättömyys.....	70
4.2	Työvelvoitteen henkilökohtaisuus ja avustajat.....	71
4.2.1	Työvelvoitteen henkilökohtaisuus ja sijaiset.....	71
4.2.2	Työntekijän avustaja.....	71
4.3	Työkunta.....	72
4.4	Henkilökohtaisen ja koneellisen työn suhde.....	73
4.4.1	Konetyö ja työsuhde.....	73
4.4.2	Ennakonpidätys.....	73
4.5	Vuokratyövoima.....	73
4.6	Kotityö.....	74
4.6.1	Kotityön luonne.....	74
4.6.2	Kotityöntekijään sovellettavat säännökset.....	75
4.7	Etätyö.....	75
4.7.1	Etätyön käsite.....	75
4.7.2	Etätyö ja työsuhde.....	76
4.7.3	Etätyö ja työaika.....	76
4.7.4	Etätyö ja vuosiloma.....	77
4.8	Ulkomaantyö.....	78
4.9	Myyntimiehet.....	79
4.9.1	Johdanto.....	79

4.9.2	Vieraan valtion laki	79
4.9.3	Kirjallinen edustussopimus ja kohtuuton sopimusehto	80
4.9.4	Provisiolaskelman tarkistaminen	80
4.9.5	Oikeus provisioon edustussopimuksen lakkaamisen jälkeen	80

5 Työntekijän ja työnantajan oikeudet ja velvollisuudet 82

5.1	Työntekijän velvollisuudet	82
5.1.1	Yleiset velvollisuudet	82
5.1.2	Työturvallisuus	83
5.1.3	Kilpaileva toiminta	84
5.1.4	Liike- ja ammattisalaisuudet	85
5.2	Työnantajan velvollisuudet	87
5.2.1	Työsopimuslain yleisvelvoite sekä syrjäntäkielto ja tasapuolinen kohtelu	87
5.2.2	Palkan maksaminen	91
5.2.3	Palkanmaksukausi työsuhteen päättyessä ja odotuspäivien palkka	92
5.2.4	Palkan poikkeuksellinen erääntyminen	92
5.2.5	Palkan maksaminen	93
5.2.6	Työnantajan kuittausoikeus	93
5.2.7	Sairausajan palkka	93
5.2.8	Osa-aikainen sairauspoissaolo	94
5.2.9	Työsuorituksen estyminen ja palkka	95
5.2.10	Työturvallisuus	95
5.2.11	Lisätönn tarjoaminen ja vapaista työpaikoista tiedottaminen	96
5.2.12	Työvälineet	96
5.2.13	Perhevapaat	97
5.2.14	Työnantajan sijainen	100

6 Sopimuksen muuttaminen ja päättäminen 101

6.1	Työsuhteen ehtojen muuttaminen	101
6.1.1	Työsuhteen ehtojen muuttaminen sopimalla	102
6.1.2	Työehtosopimus muuttaa työsuhteen ehtoja	102
6.1.3	Laki muuttaa työsuhteen ehtoja	102
6.1.4	Vakiintunut käytäntö muuttaa työsuhteen ehtoja	103
6.1.5	Työnantajan muutosoikeus	104

6.1.6	Työntekijän muutosoikeus	104
6.1.7	Työsuhteen ehtojen muuttaminen irtisanomisjärjestyksessä.	104
6.1.8	Työsuhteen ehtojen muuttaminen purkamisjärjestyksessä.	106
6.1.9	Vaikutukset työsopimuksen tekemiseen	106
6.2	Oikeuksien luovuttaminen	107
6.3	Liikkeen luovutus	108
6.3.1	Toimitusjohtajasopimusten asema liikkeen luovutustilanteessa.	109
6.4	Lomauttaminen	110
6.4.1	Lomauttaminen työn vähentyessä.	110
6.4.2	Lomauttaminen rangaistuksena.	110
6.4.3	Lomauttamisesta sopiminen.	111
6.4.4	Lomautuksen päättymisestä ilmoittaminen	111
6.5	Työsuhteen ehtojen muutokset, kirjaaminen ja hallinnointi	111
6.6	Toimenpiteet työsuhteen päättyessä.	112
6.6.1	Lopputili ja työtodistus	112
6.6.2	Työsopimuksen päättämissopimus	114
6.7	Eroamisikä ja työsopimuksen päättyminen	115
7	Työsopimuksen laatiminen käytännössä	116
7.1	Sopimustyytit	116
7.1.1	Työsopimus ja velvoittava työehtosopimus	117
7.1.2	Työsopimus silloin, kun ei ole sovellettavaa työehtosopimusta.	119
7.1.3	Työaikalain ulkopuolelle jäävät työsuhteet	119
7.1.4	Eriyissopimukset.	120
7.2	Työsopimuksen sisältö.	121
7.2.1	Työsopimuksen vähimmäisehdot	122
7.3	Työsopimuksessa yleisesti sovittavat ehdot.	133
7.4	Työsopimuksen erityislausekkeet.	145
7.5	Yhteenvedo sovitavista työsuhteen ehdoista.	160
8	Johtajasopimuksen laatiminen käytännössä	162
8.1	Sopimustyytit	162
8.2	Johtajasopimuksen sisältö	162
8.3	Sopimuksen päättäminen	173
8.4	Erimielisyyksien ratkaiseminen	174

LIITTEET

Liite 1	Kirjallinen selvitys työnteon ehdoista	177
Liite 2	Työsopimus; suppea malli	178
Liite 3	Työsopimus; laaja malli	181
a.	työehtosopimusta noudatetaan	181
b.	ei sovellettavaa työehtosopimusta	184
Liite 4	Työsopimus; määräaikainen malli	187
Liite 5	Työsopimuksen erityislausekkeet	190
Liite 6 a.	Työsuhteen ehtojen muuttaminen	194
Liite 6 b.	Työsopimuksen päättämissopimus	195
Liite 7	Ylempien toimihenkilöiden työsopimusmalli	197
Liite 8	Johtajatyypinen työsopimus	202
Liite 9	Johtajasopimus; suppea malli	205
Liite 10	Johtajasopimus; laaja malli	207
Liite 11	Toimitusjohtajasopimus; suppea malli	209
Liite 12	Toimitusjohtajasopimus; laaja malli	211
Liite 13	Työkuntatyösopimus	214
Liite 14	Oppisopimus	215
Liite 15	Toimeksiantosopimus	217
Liite 16	Myyntimiehen työsopimus	218
Liite 17	Kotityösopimus	219
Liite 18	Ulkomaantyyösopimus	220
Liite 19	Työsopimuslaista poikkeaminen sopimuksella ...	222
Liite 20	Työaikaista poikkeaminen sopimuksella	226
Liite 21	Vuosilomalaista poikkeaminen sopimuksella	227
Liite 22	Yrityksen työsuhdeohjesääntö; esimerkki	229
Liite 23	Yrityksen matkustusohjesääntö; esimerkki	238
Liite 24	Etätyösopimus	240
Liite 25	Työsopimuslaki (26.1.2001/55)	242
Liite 26	Muuta lainsäädäntöä:	
	Rikoslaki, 30 luku	266
	L sopimattomasta menettelystä elinkeino-	
	toiminnassa,	
	4 § ja 10 §	269
	L varallisuus oikeudellisista oikeustoimista,	
	3 luku ja 4 luku	270
	Oikeustapaushakemisto	273
	Asiahakemisto	275